

iskolában? Édesanya is kezébe veszi néha! Mikor?

Célkitűzés: Rajzoljuk le!

II. Főrés: Tartsuk vízszintesen! Rajzoljuk a levegőbe. (Ugyanugy, minden irányban). Rajzoljuk a táblára. Tanító bemutatja a vízszintes vonal rajzolásának módját. A jó vonal vastagítása, futtatva.

Rajzoltatás a fali táblákra.

Rajzolás irkába, papír felett, fordított ceruzával.

Rajzolás az irkába. (Halvány vázolás).

Bírálás. A jó vonal vastagítása.

A függőleges, jobbra és balradülő vonalakat ugyanigy rajzoltatjuk.

III. Begyakorlás. Táblákon, vagy homokrajz az udvaron.

1939. JANUÁR HAVA.

Rajz

II. OSZTÁLY.

V á z l a t.

A tanítás anyaga: Tervezés egyenesekből.

Nevelői cél: Szépérvék fejlesztése.

Szemléltető eszköz: Gyufaszálak.

I. Előkészítés: Egyenesek (különböző irányu) rajzoltatása a nagy táblára. Néhány szó a leckeinket elválasztó díszítősorokról.

Célkitűzés. Tervezzünk egyenesekből díszítősort!

II. Főrés: Kirakatás gyufaszálakból, vagy apróra vágott hurkapálcából.

Néhány minta bemutatása a nagy táblán. (Törlés, hogy a gyermek önállóan tervezzen).

A sorok, elhelyezés megbeszélése az irkában. Rövid sorokat rajzoltassunk. I—I mintasor megrajzolása halványan.

Bírálás, javítás, vastagítás.

Izléses színezés.

III. Begyakorlás. Többféle mintasor önálló tervezése.

A II. osztály rajz-órávázlatokat készítette:

Vital Margit,

gyakorló iskolai tanító, Cinkota.

Helyesírás és nyelvi magyarázatok

III. OSZTÁLY.

Osztott iskolában heti I, osztatlanban fél óra.

A III. osztály helyesírás és nyelvi magyarázatainak tanterve:

A helyesírás gyakorlása, másolás, szótagolás, főképen toll-

bamondás alapján, irodalmi értékű (nem csinált) példákön, melyek a nyelvérzéköt is természetes irányban fejlesztik.

(Közmondások, szólásmódok, szállóigék).

A mondat a kérdő, felkiáltó, felszólító mondat külön felismerésével. Állítmány és alany. Ige. A személyek a többesszám és a múlt idő észrevétetésével. A főnév. A névelő. A névmás. A főnév és névmás többesszáma. A melléknév és fokozása.

TANANYAGBEOSZTÁS.

Szeptember.

2. hét. Helyesírási esetek felujítása és gyakorlása.
3. hét. Emlékezetből való írás.
4. hét. Szavak összehasonlítása.

Október.

1. hét. Helyesírási esetek megfigyeltetése.
2. hét. A mondasok megfigyeltetése.
3. hét. Jelentés, értesítés.
4. hét. Tollbamondás után gyakorlás.

November.

1. hét. A kérdő mondat.
2. hét. Kérdő mondatok írása emlékezetből.
3. hét. Felkiáltómondat.
4. hét. Felszólítómondat.

December.

1. hét. Óhajtómondat.
2. hét. Kérőmondat.
3. hét. Összefoglalás. Tollbamondás.
4. hét. Karácsonyi szünet.

Január.

1. hét. A mondatok felismerése.
2. hét. Tollbamondás és írásjelek gyakorlása
3. hét. Állítás és tagadás.
4. hét. Állító és tagadó mondatok.

Február.

1. hét. A mondat főrésze. Az állítmány.
2. hét. Alany.
3. hét. Többállítmányú mondatok.
4. hét. Többalanyu mondatok.

Március.

1. hét. Hiányos mondat.

2. hét. Szófajok. (Beszédrészek). Az ige,
mint cselekvésszó.
3. hét. Helyesírás gyakorlása tollbamondás
után.
4. hét. Egyes és többes szám.

Április.

1. hét. Jelen, múlt és jövő idő.
2. hét. A múlt idő „t”-jele.
3. hét. Főnév.
4. hét. Husvétii szünet.

Május.

1. hét. Tulajdonnév és köznév.
2. hét. A főnév egyes és többes száma.
3. hét. A névelő.
4. hét. Névmas.

Junius.

1. hét. A melléknév.
2. hét. A melléknév fokozása.
3. hét. Ismétlés, gyakorlás.
4. hét. Ugyanaz.

(Fenti tananyagbeosztás anyagát teljes egészében feldolgozza Kókai Béla mezőúri rk. igazgató-tanító Vezérkönyve. Ára 2 pengő, megrendelhető szerzőnél).

KÉRDEZÉS.

(A kérdő mondat).

Kiindulhatunk a gyermekek beszédéből, egy játékból, megfelelő olvasmányból vagy énekből is. Mindegyikből bemutatok egyet.

A gyermek beszédéből.

Az előbb láttam, hogy Nagy Éva odahajolt Kis Ágneshez és kérdezett tőle valamit. Mit kérdeztél Éva? — Hogy játszik-e velem a szünetben? — Ej, ej! — gyermekem, tanítás közben nem szabad egymással beszélgetni és mindig csak a szünetre gondolni. Akkor a tudomány nem sétál ám a fejedbe! — Most azonban felirom ezt a kérdést is a táblára. — Mit válaszoltál rá, Ágnes — Csak a fejemmel biccentettem. — Helyes! Más-kor még ezt sem szabad. Mit jelentett a biccentésed? — Azt, hogy: igen! — Felirom a választ is.

Játszol-e velem a szünetben? — Igen.

Játékból:

A gyermekek párosával játszanak. Az egyik kérdez, a másik válaszol (felel) rá. Gyors ütemben történhetik.

Kérdés:

Felelet:

Voltál-e kertben?

— Voltam.

Láttál-e farkast?

— Láttam.

Féltél-e tőle?

— Nem!

Most a kérdező gyorsan mozgatja tenyerét a másik szeme előtt. (Vigyázat). Ha szempillája megrezzen, vagy éppen lehunyja, akkor nevetve mondja: Nem igaz! — féltél. Behunyta a szemed! — és megismétlik a játékot. Ellenben, ha megse rebben pillája, akkor valóban nem félt a farkastól s a két gyermek szerepet cserél. A kérdezőből lesz a felelő és viszont.

Olvasmányból:

Gyermekek! — emlékeztek-e még, milyen szép kis verset tanultunk a múlt évben a kis honfíró? — Ki tudná még elmondani? — Mondd el! — én pedig felirom a táblára.

A KIS HONFI.

Mi leszel te, hogyha megnősz,

Drága fiacskám?

— Beállok majd katonának,

Aranymentés gyöngyhuszárnak,

Édes jó anyám.

Mit csinálsz majd, eszemadta

Gyöngyhuszárocskám?

— Ki magyart bánt mind levágom,

Egy se legyen a világon,

Édes jó anyám.

Énekből:

A múlt órán egy szép éneket tanultunk a báránypárról. Énekeljük el! — Fel is irom a táblára.

Hol voltál báránypám? — Kertek alatt asszonykám.

Mit ettél báránypám? — Réti füvet asszonykám.

Mit ittál báránypám? — Folyó vizet asszonykám.

Mért sirtál báránypám? — Mert megverték asszonykám.

Ki vert meg báránypám? — Juhászbojtár asszonykám.

Hogy vert meg báránypám? — Furkósbottal asszonykám.

Hogy sirtál báránypám? — Mehe-he-he asszonykám.

***

Bármelyik módot választva előttünk áll a nagy táblán a kérdés (kérdő mondat) és a felelet (értékesítő mondat). Kiejtés után szembevető az eltérés.

A kiejtés (hangsúly) gyakorlása után, rátereljük figyelmüket a kérdőjelre, amiről az írásban (írott beszédben) is felismerhetjük a kérdezést. Figyeltessük meg az „e” kérdezőszócska leírásának módjait is.

Mondjanak a tanulók kérdőmondatokat. Kérdezzenek egymástól. Amikor ketten beszélnek, ez lesz a párbeszéd.

Az Olvasókönyvet elővétetve a tanultakat oda is átvisszük.

Gyakorlás. Írjanak kérdőmondatokat!

Gyakorolják a kérdőjel írását.

Számolják össze egy olvasmányban a kérdőmondatokat.

Tollbamondás alapján felismerés (hallás után) és begyakorlás.

Adjanak egymásnak találós kérdéseket!

Kókai Béla.

Költeménytárgyalás

IV. OSZTÁLY.

Szabolcska Mihály: Karácsonyi emlék.

Karácsony előtti hetekben készülök a másnapi tanításra. Számolás, természetrajz, olvasás, rajzolás. Nehéz munka, de azért megy. Válogatom, miből mennyit, hogyan tanítok majd. Örülök egy-egy jó ötletnek, kíváncsian gondolok a tanulók hozzászólásaira. Két órával már végeztem. A harmadik: olvasás. Ugy akarom, hogy költemény következzen. December van. Gyönyörű karácsonyváró december s eddig csak tanultunk róla, beszéltünk róla. Hát ha akad alkalmas költemény, amely nemcsak az eszünkhöz, hanem a szívünkhöz is szól? Akad. Szabolcska Mihály háromszakaszos kis verse:

Ha soha egyébkor
Eszembe se jutna:
Karácsony estéjén
Hazaszállnék mindig
A mi kis falunkba!

Igaz, Engem is elfogott már a karácsony édes melegsége. Eszembe jutnak gyermekkori szép karácsonyestjeim s lehetetlen meghatódottság nélkül maradni ez emlékek feléledésekor... S milyen jó, hogy még csak szavakat sem kell keresnem az érzések kifejezésére. Megmondta ezt már Szabolcska Mihály feledhetetlen költeményében. Egyszerű, kedves költeménye talán éppen azért olyan megható, mert egyszerű, mint általában minden művészi s szép, mert magával ragadja a lelket.

Eltértem tárgyamtól, belátom, hiszen most nem arról van szó, hogy én érzékenyüljek el. Nekem ezt a költeményt holnap tanítanom kell. De azért nem baj, hogy eltértem a tárgy-